

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת חוה אתי עטיה

4994/25/פ

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – גמלה בשל דיכאון סב לידתי), התשפ"ה–2024

הוספת סימן ח' 1. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹, לפני סעיף 65 יבוא:

"סימן ח': מענק בשל דיכאון סב לידתי

הגדרות 64.א. בסימן זה –

"דיכאון סב לידתי (perinatal depression)" – מצב

רפואי נפשי בתקופת ההיריון או לאחר הלידה, הנובע מההיריון או מהלידה ומונע מהיולדת לתפקד בחיי היום יום, לרבות חזרתה למקום עבודתה, והכל בהתאם לאישור רפואי בכתב;

"מבוטחת" – מבוטחת לפי סעיף 40.

גמלה בשל דיכאון 64.ב. (א) מבוטחת שלפי אישור רפואי בכתב סובלת סב לידתי התקופה שבה נקבע שהיא סובלת מדיכאון סב לידתי.

(ב) גמלה בשל דיכאון סב לידתי לפי סעיף זה תשולם למי שנותן למבוטחת עזרה בטיפול בה, בילדיה ובעבודות הבית; השתתפות המוסד בגמלה כאמור תהיה שווה למחצית גמלת שירותים מיוחדים לפי סעיף 206; כמו כן, תינתן גמלה למבוטחת לצורך מימון טיפולים נפשיים.

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

(ג) השר יקבע –

- (1) תנאים לתשלום הגמלה;
- (2) שיעורי הגמלה;
- (3) דרכי תשלום הגמלה;
- (4) הוראות בדבר הגשת תביעה לגמלה ודרכי הוכחתה.

(ד) גמלה לפי סעיף זה תינתן למבוטחת הזכאית לתקופה של בין שלושה לתשעה חודשים מיום אבחנת הרופא.

כפל 64.ג. מבוטחת הזכאית לתשלום בעד התקופה שבה היא סובלת גמלאו מדיכאון לאחר לידה על פי כל חיקוק, הסכם קיבוצי כהגדרתו ת בסעיף 180 או הסדר קיבוצי אחר, תקנון של קופת גמל, חוזה עבודה או תקנון של קרן ביטוח או פנסיה, לא תשולם לה גמלה לפי סימן זה בעד אותה תקופה.”

דברי הסבר

מאז פתח חמאס במתקפת הטרור ב-7 באוקטובר 2023 ומפרוץ מלחמת חרבות ברזל, מצבם הנפשי של רבים מהאוכלוסייה הוחמר. נשות החיילים ומשרתי המילואים, אלמנות חללי צהל ונפגעי פעולות האיבה בפרט, ונשים בכלל, בהריון ולאחר לידה נמצאות בסיכון ממשי לדיכאון ולתופעות שונות בעקבותיו. חשיבות חוסנו ותפקודו התקין של התא המשפחתי בתקופה כזו היא קריטית. לפי הערכת משרד הבריאות, 10%-15% מהיולדות בישראל סובלות מדיכאון סב לידתי. לפי קופות החולים, לעומת זאת, השיעור נמוך יותר, וההערכה של שירותי בריאות כללית היא שמדובר בכ-5% מהיולדות. בשנת 2020 היו כ-180,000 לידות חי בישראל. אם כן, לפי הערכת משרד הבריאות, בשנת 2020 סבלו מדיכאון בתקופה שסביב הלידה 18,000-27,000 יולדות, ולפי הערכת שירותי בריאות כללית, מספרן בשנה זו היה כ-9,000 (ייתכן והפער נובע בחלקו מכך שהקופות משתמשות בהגדרה שמתאימה לאבחנה קלינית ולא לתסמיני דיכאון שאינם מגיעים לכדי אבחנה קלינית ומכך שנשים, מסיבות שונות, אינן פונות לאבחון ולכן אינן מאובחנות).

הדיכאון משפיע באופן דרסטי על תפקוד האם ותפקוד התא המשפחתי כולו, ופוגע הן כלכלית והן נפשית במעגל הקרוב. לפי מחקרים רבים בארץ ובעולם דיכאון סב לידתי משפיע באופן ישיר על עיכובים מוטוריים ושפתיים אצל הילודים כמו גם על קשיים רגשיים והתנהגותיים רבים. כיום, נשים שסובלות מדיכאון סב לידתי, הפרעות במצב הרוח ופגיעה תפקודית ברמה בינונית עד חמורה אינן זכאיות לגמלה מהמוסד לביטוח לאומי. זאת מפני שגמלת נכות מהמוסד לביטוח לאומי ניתנת רק למי שהוכרו כבעלי 40% נכות ומעלה. פעמים רבות, על אף שנשים אלו סובלות מבעיות תפקודיות

משמעותיות, אינן מגיעות לסף של 40% נכות ולכן אינן זכאיות לקצבה.

הצעת החוק נועדה לסייע ליולדות להתמודד עם הדיכאון ולהחזירן לשגרת החיים. לפיכך, מוצע לקבוע כי יולדת הסובלת מדיכאון סב לידתי, תהיה זכאית לקבלת גמלה למימון עזרה בטיפול בה, בילדיה ובעבודות הבית ולגמלה לצורך מימון טיפולים נפשיים. הגמלה תינתן לתקופה של בין שלושה לתשעה חודשים ובכך תאפשר התמודדות יעילה יותר עם הדיכאון ושיפור התפקוד בתא המשפחתי. הגמלה מיועדת למימון עזרה וטיפולים למבוטחות שאינן זכאיות לתשלומים ממקורות אחרים. השר יקבע הוראות בדבר סכום הגמלה, האישורים הרפואיים ותנאים נוספים.

ישנה חשיבות רבה בקידום הצעת חוק זו כחלק מן הצעות החוק שנועדו להיטיב עם האוכלוסיות הנפגעות מהשלכות המלחמה.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/1495), על ידי חברת הכנסת אמילי חיה מואטי (פ/24/3038), על ידי חברת הכנסת אבתיסאם מראענה (פ/24/3141) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/970), על ידי חבר הכנסת ואליד אלהואשלה (פ/25/1940) ועל ידי חברת הכנסת שלי טל מירון (פ/25/4315).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' בחשוון התשפ"ה (11.11.2024)